

”När man har lite fjärilar i magen man e fucking odödlig”

Att framhäva något som sant med ledföljden V3

Viktoria Strandberg
Göteborgs universitet

1 Inledning

Ordföljdmässigt karakteriseras svenskan bland annat av V2-regeln, som innebär att endast ett led kan föregå det finita verbet i en huvudsats. Exempel (1) följer V2-regeln, men (2) avviker från den då både en *när*-sats och subjektet *man* står framför det finita verbet *är*, som hamnar på tredje plats.

- (1) När man har lite fjärilar i magen är man fucking odödlig.
- (2) När man har lite fjärilar i magen man är fucking odödlig.

Ledföljden i (2) kan därför beskrivas som V3. Sådan ledföljd kopplas ofta till så kallad förortssvenska (Senter, 2022, s. 118). Talaren bakom (2) uppvisar dock inga andra drag från vare sig inlärar- eller förortssvenska.

En annan karakteristisk ledföljdsregel för svenskan är BIFF-regeln: negationer och andra satsadverb föregår det finita verbet i en bisats. Det förekommer dock systematiska avvikelser från BIFF-regeln: i *att*-satser kan huvudsatsordföljd användas, med det finita verbet placerat före satsadverbet enligt (3)–(4). Sådan ledföljd används framför allt vid anföringar som i (3), och när talaren framhäver det hen säger som sant i en så kallad hävdad bisats som i (4) (Andersson, 1975). I dessa fall hamnar yttrandets huvudsakliga information i *att*-satsen, och yttrandet i sig kan från ett kommunikativt perspektiv likställas med en deklarativ sats med samma proposition som *att*-satsen (SAG IV, 1999, s. 538, 542). Med andra

ord, de inledande matrissatserna *hen sa* och *jag menar* i (3) respektive (4) bidrar inte med något större propositionellt innehåll; detta ligger i stället i de efterföljande *att*-satserna.

(3) Hen sa att hen är verkligen rädd för fjärilar.

(4) Jag menar att hen är verkligen rädd för fjärilar.

I en tidigare interaktionsanalytisk studie (Strandberg, 2024) visar jag att V3-ledföljd som (2) bland annat används i yttranden där talaren framhäver det hen säger som sant. V3 verkar alltså kunna ha motsvarande funktion som hävdade bisatser. Huvudsyftet med föreliggande artikel är att illustrera den sanningsframhävande funktionen hos nämnda V3-ledföljd från en interaktionslingvistisk vinkel i ett större samtalsmaterial. Ett bisyfte är att visa den funktionella kopplingen mellan sanningsframhävande V3 och hävdade *att*-satser. För att uppnå detta följer jag upp resultatet i Strandberg (2024) på tre sätt. För det första visar jag att den sanningsframhävande funktionen hos V3 även förekommer i ett större samtalsmaterial. För det andra visar jag att funktionen kan konstrueras på olika sätt prosodiskt. För det tredje argumenterar jag från ett interaktionslingvistiskt perspektiv för att den sanningsframhävande funktionen hos V3 kan relateras till motsvarande funktion hos *att*-satser med huvudsatsordföljd. Min förhoppning är att studien kan nyansera bilden av V3, som ofta stereotypiseras som ett drag i förorts- och inläraresvenska.

Artikeln inleds med en kort översikt över tidigare V3-forskning i avsnitt 2. Avsnitt 3 introducerar undersökningens teoretiska och metodologiska förankring: interaktionslingvistiken. Materialet beskrivs i avsnitt 4 och analyseras i avsnitt 5. Avsnitt 6 summerar och kommenterar undersökningens resultat.

2 Tidigare forskning om V3

Begreppet V3 kan åsyfta all ledföljd där det finita verbet linjärt sett hamnar på tredje plats. Det kan röra sig om huvudsatser med adverb som *kanske* (Andréasson, 2002), se (5). Man kan även tala om V3 i fall som (6) där ett adjunktionellt *så* står efter huvudsatsens fundament (Holmberg, 2023). Initial dislokationskonstruktion (7) avviker också från V2-regeln, eftersom en fras spetsställs framför satsen med ett resumptivt pronomen i den efterföljande satsen (SAG IV, s. 440). Även i konstruktioner med fritt initialt annex (FIA) spetsställs en fras, men utan resumptivt led i den efterföljande satsen – se (8) från SAG (IV, s. 455). Exempel (5)–(7) är konstruerade av mig.

- (5) Kanske hen borde ta livet med en klackspark.
- (6) Sedan dess så tar hen livet med en klackspark.
- (7) När hen är kär, då är hen odödlig.
- (8) Trots det kommissarien sa: jag trodde på något sätt aldrig att de var verkliga.

Av V3-mönstren ovan är FIA i (8) det som mest liknar V3-exemplet i (2), där ett initialt adverbial följs av en rak huvudsats utan något resumptivt pronomen.

Benämningen FIA används mig veterligen dock inte om V3-ledföljd i förtortssvenska, eller *contemporary urban vernaculars* (CUV, Rampton, 2011). Med empiri från V2-språken svenska, norska och tyska visar Freywald m.fl. (2015) att V3 i CUV inte varierar fritt, utan följer mönstret *adverbial + subjekt + verb*. Adverbialet har oftast temporal eller konditional betydelse och fungerar som en ram för yttrandet, eller strukturerar det i mindre delar. Det senare görs vanligtvis med adverbet *sen* 'sedan'. Adverbialet följs av ett subjekt, som är känt i diskursen sedan tidigare och fungerar som satsens topik sett till informationsstrukturen. Enligt författarna är det just informationsstrukturen som motiverar V3: med V3 kan både det inramande/diskursstrukturerande adverbialet och det topikala subjektet placeras före det finita verbet, en position de annars konkurrerar om i V2-språk.

Dessa V3-mönster finns även i talspråk utan förtortsförankring. Strandberg (2024) analyserar sådana V3-strukturer från tre samtal med sammanlagt sex talare, varav två har ett något förtortsindexerat uttal (jfr Senter, 2022, s. 18). V3 används dock på samma sätt i de tre olika samtalen. Den typ av V3 som undersöks är deklarativa huvudsatser som föregås av en temporal eller konditional bisats som FIA, se (9). Från ett interaktionellt perspektiv jämförs exempel där temporala och konditionala bisatser står som FIA (9), initial dislokation (10) och fundament (11). Exempelen har alltså det gemensamt att de är deklarativa huvudsatser inledda av en temporal eller konditional bisats, men skiljer sig i hur de konstrueras syntaktiskt.

- (9) När man har fjärilar i magen man är odödlig.
- (10) När man har fjärilar i magen, då är man odödlig.
- (11) När man har fjärilar i magen är man odödlig.

Strandberg (2024) visar att V3 med temporal/konditional bisats som FIA skiljer sig funktionellt från strukturer som (10)–(11). V3 med FIA används i fyra funktioner, som inte är lika förekommande i exempel där motsvarande bisatser står som dislokation eller fundament. För det första tenderar V3 med FIA att förekomma i yttranden som tydligt produceras bit för bit, med mycket disfluens i form av exempelvis pauser och tvekljud. För det andra används FIA i V3 för att introducera ett nytt samtalsämne. För det tredje står FIA oftare som scensättande adverbial framför anföringar. För det fjärde förekommer V3 med FIA i yttranden där talaren framhäver det hen säger som sant. I dessa yttranden används ofta fokusbetoningar, tonhöjningar och extrema formuleringar (d.v.s. ord med maximal beskrivning, som *alltid*, *aldrig*, *odödlig*) för att göra yttrandet emfatiskt i sin kontext. Att V3 kan förekomma i en sådan framhävande funktion har även visats i internationell forskning (Kern & Selting, 2006; Zachariassen, 2024).

Materialet i Strandberg (2024) är dock begränsat till V3 av en viss form: endast V3 som inleds av temporala och konditionala bisatser undersöks. Adverbial med andra former borde rimligen kunna fylla samma, scensättande funktion. En annan begränsning i Strandberg (2024) är att enbart tre samtal undersöks. I föreliggande undersökning används därför ett större material bestående av fler samtal med fler talare för att bekräfta resultaten.

3 Interaktionsanalys

Interaktionslingvistik studerar hur språkliga strukturer hänger samman med interaktionella mönster (Lindström, 2008, s. 34). I internationell forskning om V3 (t.ex. Kern & Selting, 2006; Zachariassen, 2024) har interaktionslingvister genom sekvensanalys kunnat visa den framhävande funktionen genom att studera hur V3 förhåller sig till sin omgivande kontext. Med ett interaktionslingvistiskt perspektiv behöver en samling autentiska V3-exempel studeras i de sammanhang de förekommer för att deras interaktionella funktioner ska kunna utrönas (Lindström, 2008, s. 34).

Som en del av mitt avhandlingsprojekt har jag skapat en samling V3-belägg från ett antal samtalspoddar, se avsnitt 4. Materialet har analyserats med interaktionsanalytisk metod (Ericsson m.fl., 2023) med avseende på vad talaren gör i den tur som V3 förekommer i, hur övriga talare orienterar sig mot turen och hur turen förhåller sig till sin omgivande kontext.

Vid urvalet av V3-strukturer i samtalen har Lindströms (2008) topologiska modell för turkonstruktionsenheter använts. En talares tur i ett samtal består av minst en turkonstruktionsenhet (TKE), vilket är en grammatisk form med vilken talaren utför en handling. Det initiala ledet *när man har lite fjärilar i magen* i (4) ovan ses alltså inte som en egen TKE, eftersom den inte på egen hand utför en handling. Men tillsammans med satsen *man är fucking odödlig*, kan *när*-satsen skapa en TKE fungerande som ett påstående. Utifrån Lindströms modell, presenterad i förenklad form i figur 1 nedan, kan V2-satsen *man är fucking odödlig* ses som TKE:s *kontribution*, det talaren vill säga med sin tur. *När*-satsen å andra sidan, står framför kontributionen som en kontextualiserande *referensram*. Denna referensram skulle kunna föregås av exempelvis *ja menar*, *grejen e* eller liknande satsformade partiklar vars funktion är att projicera att något mer kommer. Sådana partiklar har klassats som ytterligare inramningar för yttrandet när de inte är fokuserade, utan obetonade kontextualiseringar av yttrandet. En liknande analys skulle kunna göras för (1) och (2) ovan, med bisatsen som kontribution och matrissatsen som yttranderam – se den nedersta raden i figur 1.

Yttranderam	Referensram	Kontribution
[ja menar/grejen e att]	när man har lite fjärilar i magen	man är fucking odödlig
Jag menar /Hen sa att		hen är verkligen jätterädd för fjärilar.

Figur 1. Topologisk modell för turkonstruktionsenheter.

4 Material

I denna artikel analyseras sanningsframhävande V3-strukturer inledda av ett omständighetsadverbial som referensram, och följs av en deklarativ V2-sats fungerande som kontribution. V2-satsen inleds av subjektet i alla exempel utom ett. Artikelns bygger vidare på resultatet i Strandberg (2024) och inkluderar de sanningsframhävande V3-strukturerna därifrån. Ur dessa samtal har samtliga sanningsframhävande V3-strukturer inledda av ett omständighetsadverbial excerperats, alltså även sådana som inte inleds av temporal och konditionala bisatser. Dessutom har ytterligare arton V3-belägg från fem andra samtal inkluderats, vilket gör materialet betydligt större: totalt ingår 48 belägg på V3-strukturen *omständighetsadverbial + deklarativ V2-sats* med sanningsframhävande funktion. Av utrymmesskal har jag exkluderat V3-strukturer där V2-satsen är en anföring.

Vad är det då som gör att V3 analyseras som sanningsframhävande? I Strandberg (2024) noteras följande prosodiska och lexikala egenskaper hos sanningsframhävande V3:

- fokusbetoning
- betoningstäthet
- tonhöjdsvariation
- lexikala markörer för hög epistemisk modalitet
- frånvaro av disfluens i form av tvekljud

Någon fullständig lista på vad som gör att ett yttrande framhävs som sant är dock, som jag ser det, inte möjlig att sammanställa. Vad som avgör om en V3-struktur är sanningsframhävande eller inte, kan till syvende och sist enbart sägas med hjälp av dess kontext. I en längre sekvens där samtliga punkter på listan ovan förekommer, blir en V3-struktur knappast särskilt sanningsframhävande även om den uppfyller alla listans krav. Omvänt kan V3 fungera sanningsframhävande i sin omgivning, även utan de prosodiska och lexikala egenskaper som listats ovan. Sammanfattningsvis är det alltså den interaktionella sekvensen som kan avgöra vad som framhävs som sant eller inte, och det är detta semantisk-pragmatiska kriterium som varit vägledande när undersökningens material excerperats.

Det samtalsmaterial som undersöks består av åtta samtalspoddar och är drygt 9 timmar långt. Totalt deltar 18 talare i samtalen. Av dessa har de två deltagarna i samtal C ett förortsindexerat tal. Tabell 1 specificerar antal talare och belägg per samtal. Eftersom inte alla samtal har video har en multimodal analys inte varit möjlig.

Tabell 1. Belägg per samtal.

Samtal	Antal belägg
A	5
B	13
C	12
D	4
E	2
F	7
G	2
H	3
Totalt	48

Poddarna har alla legat högt upp på poddtopplistan på plattformen Spotify under år 2023¹ men har liksom talarna pseudonymiserats. Dels är det inte talarna och poddarna som är i fokus, dels kan det vara etiskt känsligt att peka ut okonventionella drag i någons talspråk.

Påpekas bör att samtalen i poddarna är redigerade. Det är således möjligt att V3-strukturerna är ihopklippta och inte ”naturliga”, vilket man skulle kunna invända mot från ett samtalsanalytiskt perspektiv. Även om så skulle vara fallet, kvarstår det faktum att avsändaren ändå valt att skapa V3-strukturer. Det skulle i så fall understryka konstruktionens konventionalisering snarare än att undergräva dess autenticitet.

5 Analys

Den prosodiska formen hos samlingens V3-belägg kan delas in i två grupper. Till den ena hör belägg där gränsen mellan det inledande adverbialet och V2-satsen markeras tydligt genom pauser, inandningar och justeringar av tonhöjden. I den andra gruppen finns ingen sådan gräns mellan adverbial och V2-sats: pauser och inandningar förekommer inte, och intonationskonturen är sammanhängande.

I det här avsnittet analyserar jag tre utdrag som är representativa för samlingen som helhet, sett både till formen och funktionen. I ett av utdragen har V3 en sammanhängande intonationskontur och i de övriga två finns en tydlig gräns efter det inledande adverbialet. Det inledande omständighetsadverbialet är i samtliga tre utdrag satsformat, vilket det också är i de allra flesta övriga utdrag i samlingen, även om prepositionsfraser också förekommer. De är transkriberade enligt systemet GAT 2 (Couper-Kuhlen & Barth-Weingarten, 2011; se bifogad transkriptionsnyckel). I utdragen är V3-strukturen markerad med gul överstrykningsfärg. Transkriptionen av V3-exemplet med sammanhållen intonation kompletteras även med ett diagram som visar intonationskurvan. Diagrammet är skapat i programmet Praat. Tonhöjden representeras i diagrammet på y-axeln med logaritmisk skala.

Exemplet på V3 med sammanhållen intonationskontur ges i utdrag 1, som kommer från ett samtal om astrologi där I och M diskuterar betydelsen hos planeten mars i ett horoskop.

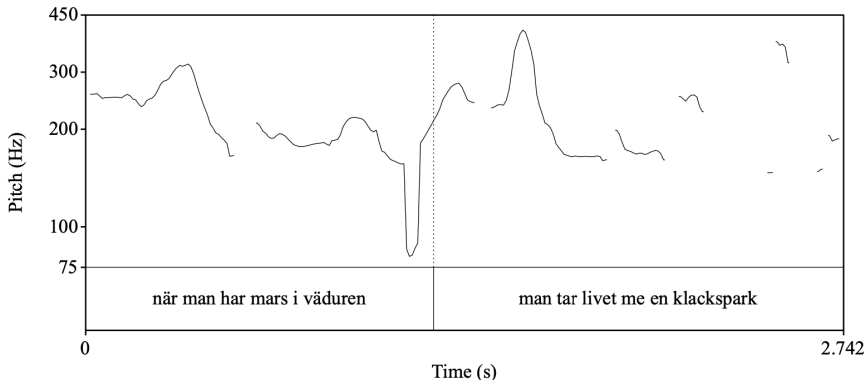
¹ Samtal H har mig veterligen inte legat på topplistan men inkluderas eftersom det vid en pilotstudie visat sig innehålla V3-strukturen i fråga.

Utdrag 1. Samtal H: Mars i väduren.

1 I: °hh eh- å de HÄR är ju min: eh:
 2 fanTASTiska kompis: ehme (.) TOne
 3 som jag är bekant [me sen FLERa år; °h a:]
 4 M: [ja ja m]
 5 I: °h som har fem BARN,
 6 M: (.) m:
 7 I: å som har- (0.6) .tsk e gått iGENom liksom: h
 8 nån SKILSmässa:- å å så har fått [FE]M ba:rn å
 9 M: [m:]
 10 I: <all<å [så-] °h ↑men (.) ↑de e som att>>
 11 M: [m]
 12 I: när man HAR mars i väduren,
 13 man !TAR! livet me en KLACKspar[k, elle]r
 14 M: [m]
 15 I: °h NÄR typ↓ (-) tuffa saker HÄNder så bara-
 16 (.) k eh (.) de HÄR ↓klarar väl JAG. [°h]
 17 M: [ja↓]

Talaren I berättar hur den astrologiska positionen *mars i väduren* tar sig uttryck hos hennes kompis Tone, som introduceras på rad 1–3. På rad 4–10 framgår att Tone fått fem barn och gått igenom en skilsmässa. Efter det uppsnabbade *men de e som att* på rad 10 inleds V3-strukturen med adverbialiet *när man har mars i väduren* och fortsätter med satsen *man tar livet me en klackspark*. Det uppsnabbade tempot på satsfragmentet *men de e som att* gör att jag analyserar det som en yttranderam, alltså en konstruktion som projicerar en kommande kontribution. Adverbialiet *när man har mars i väduren* har inget uppsnabbat tempo, och inte heller någon skillnad i tonhöjd mot den efterföljande satsen *man tar livet me en klackspark*. Satsen framhävs dock tydligt med den extra starka betoningen på det finita verbet *tar* och det nästan lika tydligt betonade *klackspark* på rad 13. Från ett narrativt perspektiv är det även med rad 13 som I:s berättelse når sin kulmen med den oväntade vändningen att Tone tar livet med en klackspark – trots att hon har fem barn och är skild. V3 används alltså i ett yttrande där I tydligt framhäver det hon säger som sant.

Intonationskonturen för V3-strukturen i utdrag 1 ges i figur 2 nedan. Gränsen mellan *när*-satsen och V2-satsen i figur 2 markeras med en streckad linje. Intonationen vid gränsen är, som kurvan illustrerar, sammanhållen och stigande. Den höga tontoppen i V2-satsen motsvarar I:s extra starka betoning på verbet *tar*.

Figur 2. Intonationskontur för V3-strukturen i utdrag 1.

I utdrag 2 ges ett V3-exempel som i stället har en tydlig prosodisk gräns efter det inledande adverbialiet. I utdraget berättar L att hon den senaste tiden känt sig som en *super woman*, och förklarar detta för I.

Utdrag 2. Samtal F: Fjärilar i magen.

- 1 L: NU när ja e lite NYförälskad
- 2 I: a:
- 3 L: .tsk å KÄNner_om [är f]
- 4 I: [e du tiBA] ka i DOM känslona
- 5 nu elle?
- 6 L: <<all>nämen såär> JA <<p>e> pratar i PAST
- 7 tense s[h^o]
- 8 I: [a] a [ja FATtar ja FATtar]
- 9 L: [för IDA har ja ba]ra vart
- 10 AR[G °h]
- 11 I: [a ja FATtar]
- 12 L: MEN, (0.4)
- 13 nä:r man HAR lite fjärilar i MAgen, (.)
- 14 °h man e FUCking (0.3) <<len>Odödlig.>
- 15 man [behöver inte Äta,]
- 16 I: [de här va ju JA F]Örut le[a.]
- 17 L: [ma]n behöver
- 18 inte SOva,
- 19 man behöver inte n a m
- 20 ↑ALLting e ba EFFortless.

L berättar på rad 1 att hon är nyförälskad, vilket följs av en kort frågesekvens initierad av I på rad 4–11. L återgår till att beskriva förälskelsen på rad 12 med ett betonat *men* följt av en kort paus. Hon fortsätter med

adverbialiet *när man har lite fjärilar i magen* och avslutar med lätt stigande intonation. Efter en mikropaus går hon vidare med satsen *man e fucking odödlig*. Hon betonar både det förstärkande *fucking* och den extrema formuleringen *odödlig*, som uttalas långsammare än omgivande tal. Denna sats framhävs därmed tydligare än adverbialiet, vars funktion verkar vara att sätta kontexten för det framhävda påståendet efter den parentetiska frågesekvensen. Efter V3-strukturen på rad 13–14 fortsätter L med att på rad 15–20 lista vad hon menar med *odödlig*. V3 används således även i detta utdrag för huvudpoängen i narrativet, där L tydligt framhäver att man är odödlig som förälskad.

Jämfört med V3-strukturen i utdrag 1 är gränsen mellan adverbial och sats tydligare i utdrag 2. I det senare fallet kan V3-strukturen inte sägas utgöra en sammanhängande intonationsenhet, men väl en sammanhängande TKE. Strukturen hålls inte ihop av prosodin, utan av syntaxen och pragmatiken: *när*-satsen fungerar inte som en egen handling, utan projicerar en syntaktisk fortsättning i form av en huvudsats som pragmatiskt kan förankra den. Man skulle kunna invända mot en sådan analys att talaren möjligen gör en omstart i pausen mellan adverbial och V2-sats, och att adverbialiet därför inte är ”integrerat” i den efterföljande satsen (jfr Zachariassen, 2024). Men huruvida talaren startar om eller inte kan vi i utdrag som 2 ovan – där ingen disfluens förekommer – inte uttala oss om. Vad vi däremot kan se är att talaren i utdrag 2, precis som i utdrag 1 och övriga 46 belägg i den samling som analyserats, använder en V3-struktur i en turkonstruktionsenhet där talarbidraget framhävs som sant. Och att ingen av talarna orienterar sig mot strukturen som problematisk.

Att talare korregerar varandras grammatik är visserligen ovanligt. Att de kompletterar varandras yttranden i så kallade samkonstruktioner (Bockgård, 2004) är däremot vanligare. Ett av samlingens belägg skapas tillsammans av I och M, som berättar hur I kan bete sig på gymmet.

Utdrag 3. Samtal H: Motivationen dog.

- 1 I: ↑INGe problem å ta mej UPP,
- 2 ↑I[Nge proble]m å ↑TA mej DIT,
- 3 M: [m]
- 4 I: °h ↑MEN, (0.5)
- 5 VA passet TRÅkit;
- 6 v PRAtatde personen en (0.4) °hh
- 7 PRAtade personen me J:ÄTteskånska
- 8 så ja inte hörde va pe[rsonen] SA? °h.
- 9 M: [m]
- 10 (0.8)
- 11 M: ↑MOTivationen dog.
- 12 I: ↑MOTivationen [!DOG!.]

6 Summering och avslutande reflektion

355

Yttranderam	Referensram	Kontribution
men	när man har lite fjärilar i magen	man e fucking odödlig
men de e som att	när man har mars i väduren	man tar livet me en klackspark

Figur 3. Topologisk analys av turkonstruktionsenheter med V3-struktur.

Jag vill understryka att jag inte sätter något likhetstecken mellan V3 och den framhävande funktionen: som jag visat tidigare (Strandberg, 2024) är den framhävande funktionen *en* möjlig funktion för strukturen V3. Det är inte *den enda* funktionen.

Prosodiskt kan de framhävande V3-strukturerna realiseras med en sammanhängande intonationskontur, eller med en prosodiskt markerad gräns mellan adverbial och V2-sats. Jag ställer mig frågande till att endast en prosodisk form hos V3-strukturerna skulle vara möjlig, eller att endast V3-strukturer utan prosodisk gräns mellan referensram och kontribution skulle vara att förstå som riktig V3 (jfr Zachariassen, 2023, s. 45). Dramatiserande pauser kan exempelvis läggas in på flera ställen i en sats, utan att satsens sammanhängande struktur skulle ifrågasättas. På samma sätt menar jag att V3 måste tillåtas ha olika prosodiska realiseringar, men ändå räknas som V3.

Oavsett den prosodiska konstruktionen av V3, är påståendekaraktären hos kontributionen framträdande och påståendet talaren gör framhävs tydligt som sant. Denna framhävande funktion hos kontributionen är mycket lik tidigare beskrivningar av huvudsatsordföljd i hävdade *att*-satser, och ett bisyfte med denna artikel har varit att visa den funktionella kopplingen mellan sanningsframhävande V3 och hävdade *att*-satser. I sådana *att*-satser är propositionen framhävd och har liksom V3-kontributionen en klar påståendekaraktär; i hävdade *att*-satser är yttrandets huvudsakliga information just själva *att*-satsen, medan den inledande matrissatsen praktiskt sett inte bidrar till yttrandets proposition i någon vidare utsträckning. Jag föreslår att den hävdande funktionen i *att*-satser även förekommer i V3-strukturer. V3-exemplet i utdrag 1, repeterat längst ner i figur 3 ovan, skulle till och med kunna analyseras som en del av en *att*-bisats fungerande som ett komplement till matrissatsen *de e som att*. En sådan analys vore dock strikt syntaktisk och tar inte hänsyn till interaktionen, där ”matrissatsen” *de e som att* har ett uppsnabbat tempo (se utdrag 1) och snarare fungerar som en kontextualiserande diskursmarkör. I figur 3 har jag därför analyserat *de e som att* som en yttranderam, en diskursmarkör vars uppgift är att rama in yttrandet. Samma uppgift har

även den efterföljande *när*-satsen. Yttrandets fokus är uppenbarligen kontributionen *man tar livet me en klackspark*.

Det gemensamma mellan hävdade *att*- och V3-satser kan därför ses som en uppdelning i en inledande bakgrund och en förgrundad fortsättning enligt tema-remap-principen, se figur 4. Kontrasten mellan bakgrund och förgrund skapas bland annat av avvikelser från den kanoniskt sett förväntade ordföljden: *när*-satsen skapar en förväntan om en inverterad huvudsats, och *Jag menar att* implicerar att en sats med bisatsordföljd följer. Så är dock inte fallet i figur 4, där båda strukturerna i stället följs av en rak huvudsats.

Bakgrund	Förgrund
när man har lite fjärilar i magen	man e fucking odödlig
Jag menar att	hen är verkligen rädd för fjärilar.

Figur 4. V3- och *att*-satser uppdelade i bakgrund och förgrund.

Jag föreslår alltså att avvikelser från den förväntade ordföljden i *att*- och V3-satser bidrar till att den senare delen av exemplen i figur 4 förgrundas och därmed framhävs. Därutöver kan prosodiska och lexikala faktorer bidra till att förstärka förgrunden, vilket ofta är fallet för V3-exemplen som analyserats i artikeln. Även hävdade *att*-satser verkar skilja sig prosodiskt från kanoniska *att*-satser (Andersson, 1975, s. 24). Bakom det som på ytan verkar regelvidrigt, finns med andra ord en systematik.

Artikeln's bisyfte har varit att nyansera den stereotypa framställningen av V3 som ett drag enbart förekommande i förortssvenska. Visserligen har deltagarna med förortsindexerat tal en ganska frekvent användning av V3, men de är inte de som flitigast använder V3 och absolut inte ensamma om det. V3 används även i andra varieteter av svenska, och är inte ett exotiskt drag knutet enbart till vissa talargrupper. Som Senter (2022, s. 118) skriver kan vi forskare mycket väl ha bidragit till ett sådant exotifierande. Och hur hållbart är det?

Litteratur

- Andersson, L.-G. (1975). *Form and functions of subordinate clauses* (Gothenburg monographs in linguistics 1). Göteborgs universitet.
- Andréasson, M. (2002). *Kanske – en vilde i satsanalyschemat* (MISS 41). Göteborgs universitet.
- Bockgård, G. (2004). *Syntax som social resurs. En studie av samkonstruktionssekvensers form och funktion i svenska samtal*. [Doktorsavhandling, Uppsala universitet].

- Couper-Kuhlen, E., & Barth-Weingarten, D. (2011). A system for transcribing talk-in-interaction: GAT 2. *Gesprächsforschung*, 12, 1–51.
- Ericsson, S., Grahn, I.-L., & Karlsson, S. (2023). Praktiskt analysarbete. I S. Ericsson, I.-L. Grahn & S. Karlsson (Red.), *Att analysera interaktion* (s. 111–130). Studentlitteratur.
- Freywald, U., Cornips, L., Ganuza, N., Nistov, I., & Opsahl, T. (2015). Beyond verb second – a matter of novel information-structural effects? Evidence from Norwegian, Swedish, German and Dutch. I J. Nortier & B. A. Svendsen (Red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century* (s. 73–92). Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9781139061896>
- Holmberg, A. (2023). The Syntax of the V3 Particle *så* in the Swedish Left Periphery. I K. De Clercq, L. Haegeman, T. Lohndal & C. Meklenborg (Red.), *Adverbial Resumption in Verb Second Languages*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780197651148.003.0012>
- Kern, F., & Selting, M. (2006). Einheitenkonstruktion im Türkendeutschen: Grammatische und prosodische Aspekte. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft*, 25, 239–272. <https://doi.org/10.1515/ZFS.2006.009>
- Lindström, J. (2008). *Tur och ordning. Introduktion till svensk samtalsgrammatik*. Norstedts akademiska förlag.
- Pomerantz, A. (1984). Agreeing and disagreeing with assessments: preferred/dispreferred turn shapes. I J. Maxwell Atkinson & J. Heritage (Red.), *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis* (s. 57–101). Cambridge University Press.
- Rampton, B. (2011). From ‘Multi-ethnic adolescent heteroglossia’ to ‘Contemporary urban vernaculars’. *Language & Communication*, 31(4), 276–294.
- SAG = Teleman, U., Hellberg, S., & Andersson, E. (1999). *Svenska Akademiens grammatik*. Norstedts Ordbok.
- Senter, K. (2022). *Att göra förort. Om språkliga resurser hos gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund*. Uppsala universitet.
- Strandberg, V. (2024). Varför V3 nu? Temporal och konditionala bisatser som fria initiala annex. *Språk och interaktion*, 6(1).
- Zachariassen, D. (2023). Pushing the limits of V2 – new syntactic options in a Danish urban dialect. *Scandinavian Studies in Language*, 14(1), 30–70.

Transkriptionsnyckel

[...]	överlappande tal
°h/h°	in-/utandning, 0.2–0.5 sekunder
°hh/hh°	in-/utandning, 0.5–0.8 sekunder
:	förlängt ljud, 0.2–0.5 sekunder
(.)	mikropaus, <0.2 sekunder

(0.5)	uppmätt paus
<<all>...>	snabbt
<<len>...>	långsamt
<<p>...>	svagt
↑	mindre tonhöjning
—	enkli
TA!a	fokusbetoning
!TA!la	extra betoning

Final intonation

?	stiger till hög
,	stiger till medel
—	plan
;	faller till medel
.	faller till låg